

REPUBLIKA E SHQIPERISE
Ministria e Punëve Publike dhe Transportit
MINISTRI

URDHËR

Nr. 49 , Datë. 30.04.2012

PER MIRATIMIN E RREGULLORES "MBI KUSHTET DHE METODAT E PËRDORIMIT TE DELTA- PLANEVE DHE PARASHUTAVE"

Në mbështetje të nenit 102, pika 4, të Kushtetutës së Republikës së Shqipërisë dhe Ligjit Nr. 10040, datë 22.12.2008 "Kodi Ajror i Republikës së Shqipërisë", i ndryshuar me Ligjin Nr. 10 484, datë 24.11.2011,"

URDHËROJ:

1. Miratimin rregullores "Mbi kushtet dhe metodat e përdorimit të deltaplaneve dhe parashutave", sipas tekstit dhe shtojceve perkatese qe i bashkelidhen ketij Urdhri dhe jane pjese perberese e tij.
2. Ngarkohet Autoriteti i Aviacionit Civil te RSH për zbatimin e këtij Urdhri.
3. Ky urdhër hyn në fuqi menjëherë dhe botohet në Fletoren Zyrtare

SOKOL OLLDASHI

MINISTRI

REPUBLIKA E SHQIPERISE
Ministria e Punëve Publike dhe Transportit
MINISTRI

URDHËR

Nr. 49 , Datë . 30.04.2012

PER MIRATIMIN E RREGULLORES "MBI KUSHTET DHE METODAT E PËRDORIMIT TE DELTA- PLANEVE DHE PARASHUTAVE"

Në mbështetje të nenit 102, pika 4, të Kushtetutës së Republikës së Shqipërisë dhe Ligjit Nr. 10040, datë 22.12.2008 "Kodi Ajror i Republikës së Shqipërisë", i ndryshuar me Ligjin Nr. 10 484, datë 24.11.2011,"

URDHËROJ:

1. Miratimin rregullores "Mbi kushtet dhe metodat e përdorimit të deltaplaneve dhe parashutave", sipas tekstit dhe shtojceve perkatese qe i bashkelidhen ketij Urdhri dhe jane pjese perberese e tij.
2. Ngarkohet Autoriteti i Aviacionit Civil te RSH për zbatimin e këtij Urdhri.
3. Ky urdhër hyn në fuqi menjëherë dhe botohet në Fletoren Zyrtare

SOKOL OLLDASHI

MINISTRI

RREGULLORE

RREGULLORE MBI KUSHTET DHE METODA E PËRDORIMIT TË DELTAPLANEVE DHE PARASHUTAVE

Neni 1 Objekti

1.1 Kjo Rregullore parashikon:

- a) vendet për ngritjen dhe uljen e deltaplaneve dhe parashutave;
- b) rregullat e kufizimit për deltaplanet dhe parashutat si dhe trajnimin, testimet, licencat dhe autorizimet e pilotëve të deltaplaneve dhe parashutave.

1.2 Dispozitat e kësaj Rregulloreje në lidhje me deltaplanet të kontrolluar kryesisht nga sipërfaqe të lëvizshme aerodinamike zbatohet gjithashtu për veloret me masë 80/100 kg.

1.3 Termat deltaplane dhe parashuta përdoren në këtë Rregullore si terma të përgjithshëm të cilat mbulojnë gjithashtu deltaplanet dhe parashutat me motor.

Neni 2 Terma dhe Përkufizime

Termet e përdorura në këtë Rregullore kanë kuptimin e mëposhtëm:

"Pranuar/i Pranueshëm" do të thotë jo i kundërshtuar nga Autoriteti, si e përshtatshme për qëllimin e synuar;

"Aprovuar" do të thotë i dokumentuar nga Autoriteti, si i përshtatshëm për qëllimin e synuar;

"Fluturim aerobatik" do të thotë një manovrim i qëllimshëm duke përfshirë një ndryshim të menjëhershëm në lartësinë e avionit, një lartësi jo normale ose përshpejtim jonormal, që nuk është i nevojshëm për fluturimin normal;

"Avion" do të thotë një makinë që mund të marrë mbështetje në atmosferë nga kundër-veprimet e ajrit të ndryshme nga kundër-veprimet e ajrit ndaj sipërfaqes së tokës;

"Inspektor Avioni" është një person që është përgjegjës për inspektimin në lidhje me lëshimin ose rinovimin e lejes së fluturimit, në emër të Autoritetit në pajtim me standardet e parashikuara ne fuqi;

"Fushë fluturimi" është aerodromi, i cili nuk ka nevojë për kufizime të një zone ndërtimi për shkak të natyrës dhe shkallës së trafikut.

"Fushë fluturimi për avionët pa motor" është një aerodrom, i cili është përcaktuar për përdorim nga mjetet fluturuese me ose pa motor, të cilat nuk janë në gjendje të ngrihen, duke përdorur motorët e tyre.

"Trajnim i aprovuar" do të thotë një trajnim i kryer sipas një programi dhe mbikëqyrjeje të veçantë të aprovuar nga Autoriteti;

"Autoriteti" do të thotë Autoriteti i Aviacionit Civil të Republikës së Shqipërisë i rregulluar me Ligjin 10233, date 11.02.2010 "Per Autoritetin e Aviacionit Civil", i ndryshuar;

"Autorizim" do të thotë vertetim i trajnimit shtesë për pilotët e deltaplaneve dhe parashutave, që regjistrohet në licencën e pilotit;

RREGULLORE

RREGULLORE MBI KUSHTET DHE METODA E PËRDORIMIT TË DELTAPLANEVE DHE PARASHUTAVE

Neni 1 Objekti

1.1 Kjo Rregullore parashikon:

- a) vendet për ngritjen dhe uljen e deltaplaneve dhe parashutave;
- b) rregullat e kufizimit për deltaplanet dhe parashutat si dhe trajnimin, testimet, licencat dhe autorizimet e pilotëve të deltaplaneve dhe parashutave.

1.2 Dispozitat e kësaj Rregulloreje në lidhje me deltaplanet të kontrolluar kryesisht nga sipërfaqe të lëvizshme aerodinamike zbatohet gjithashtu për veloret me masë 80/100 kg.

1.3 Termat deltaplane dhe parashuta përdoren në këtë Rregullore si terma të përgjithshëm të cilat mbulojnë gjithashtu deltaplanet dhe parashutat me motor.

Neni 2 Terma dhe Përkufizime

Termet e përdorura në këtë Rregullore kanë kuptimin e mëposhtëm:

"Pranuar/i Pranueshëm" do të thotë jo i kundërshtuar nga Autoriteti, si e përshtatshme për qëllimin e synuar;

"Aprovuar" do të thotë i dokumentuar nga Autoriteti, si i përshtatshëm për qëllimin e synuar;

"Fluturim aerobatik" do të thotë një manovrim i qëllimshëm duke përfshirë një ndryshim të menjëhershëm në lartësinë e avionit, një lartësi jo normale ose përshtetje jonormale, që nuk është i nevojshëm për fluturimin normal;

"Avion" do të thotë një makinë që mund të marrë mbështetje në atmosferë nga kundër-veprimet e ajrit të ndryshme nga kundër-veprimet e ajrit ndaj sipërfaqes së tokës;

"Inspektor Avioni" është një person që është përgjegjës për inspektimin në lidhje me lëshimin ose rinovimin e lejes së fluturimit, në emër të Autoritetit në pajtim me standardet e parashikuara ne fuqi;

"Fushë fluturimi" është aerodromi, i cili nuk ka nevojë për kufizime të një zone ndërtimi për shkak të natyrës dhe shkallës së trafikut.

"Fushë fluturimi për avionët pa motor" është një aerodrom, i cili është përcaktuar për përdorim nga mjetet fluturuese me ose pa motor, të cilat nuk janë në gjendje të ngrihen, duke përdorur motorët e tyre.

"Trajnim i aprovuar" do të thotë një trajnim i kryer sipas një programi dhe mbikëqyrjeje të veçantë të aprovuar nga Autoriteti;

"Autoriteti" do të thotë Autoriteti i Aviacionit Civil të Republikës së Shqipërisë i rregulluar me Ligjin 10233, date 11.02.2010 "Per Autoritetin e Aviacionit Civil", i ndryshuar;

"Autorizim" do të thotë vertetim i trajnimit shtesë për pilotët e deltaplaneve dhe parashutave, që regjistrohet në licencën e pilotit;

"Instruktor i Autorizuar fluturimi" do të thotë një pilot deltaplani dhe parashute me autorizim e instruktorit te fundit të fluturimit, që operon brenda një organizate të aprovuar trajnimi për trajnimin e pilotëve për deltaplane dhe parashuta;

"Menaxher i autorizuar/organizator i aktivitetit të planifikuar" do të thotë personi përgjegjës për përgatitjen, organizimin, ekzekutimin dhe kontrollin e sigurt të aktiviteteve të organizuara për fluturimin me deltaplane dhe parashuta;

"Kandidat (aplikues)" do të thotë një aplikues për provim (teorik dhe/ose praktik (fluturimi) me qëllim që të përfitohet një licencë piloti për deltaplane dhe parashuta ose një kategorizim i përshtatshëm;

"Certifikatë e Trajnimit të përfunduar" do të thotë një certifikatë e një organizate të aprovuar trajnimi, për përfundimin e trajnimit teorik dhe/ose praktik të pilotëve studentë;

"Kompetencë" do të thotë një kombinim i aftësive, njohurive dhe qëndrimit që kërkohet për të kryer një detyrë sipas standardit të parashikuar;

"Hapësirë Ajrore e Kontrolluar" do të thotë hapësira Ajrore që është njoftuar si hapësirë ajrore e Klasës A, B, C, D dhe E;

"Zonë Kontrolli (CTR)" do të thotë hapësirë ajrore e kontrolluar, që shtrihet nga sipërfaqja e tokës deri në disa limite të caktuara;

"Fluturim pertej vendit" është një tip fluturimi në distancë, që kryhet nga një avion që ndizet me kembe, në një distancë të caktuar dhe në operacionet ndërmjet dy pikave duke përdorur teknikat navigacionale; dhe një avion pa motor (para-velore, velore) duke përdorur korrentet në ngjitje për të fituar lartësi për kohën e zgjatur të fluturimit.

"Kohë instruktimi dyfishtë" do të thotë kohë e fluturimit ose kohë e marrjes së instruksioneve në një fluturim instrumental të simuluar dhe regjistruar nga instrumenti, e cila kryhet nga një instruktor i autorizuar rregullisht.

"Ekzaminues" është një person që në emër të Autoritetit, kryhen ekzaminimin praktik në lidhje me lëshimin e një licence për të operuar një deltaplane dhe parashuta në pajtim me standardet e parashikuara nga AAC-ja;

"Kohë fluturimi" do të thotë koha totale nga momenti që një avion lëviz me qëllim ngritje deri në momentin që pushon në fund të fluturimit;

"Regjistër i fluturimeve" do të thotë një regjistër personal i fluturimit të pilotit ose pilotit student të deltaplaneve dhe parashutave;

"Deltaplan" do të thotë një trup aerodinamik me krahë të fiksuar në gjendje për të bërë fluturim të qëndrueshëm me vela dhe që nuk ka mjete shtyrjeje;

"Deltaplan me Motor" do të thotë një trup aerodinamik me krahë të fiksuar me mjete shtytjeje, në gjendje për të bërë fluturim të qëndrueshëm me vela pa marrë shtyrje nga mjetet e shtytjes;

"Deltaplan me varje" do të thotë një deltaplan që është në gjendje të transportohet, të nisur me këmbë dhe ulet vetëm duke përdorur këmbët e pilotit;

"Parashute" do të thotë një velore që është në gjendje të transportohet, të nisur me këmbë dhe ulet vetëm duke përdorur këmbët e pilotit;

"Vend Uljeje" do të thotë një vendndodhje në tokë e përcaktuar për uljen e deltaplaneve dhe parashutave

"Deltaplan me varje me motor" do të thotë një deltaplan që është pajisur me një mjet shtyrjeje që mund ta nisë dhe mbajë në fluturim;

"Parashute" do të thotë një velore me varje pa strukturë primare të fortë;

"Parashute me Motor" do të thotë një paravelore me mjetet e shtytjes në gjendje për ta nisur dhe mbajtur në fluturim;

"**Deltaplan në masat 80/100kg**" do të thotë deltaplanet, duke përfshirë që ato që nisen me këmbë nga piloti, pesha maksimale bosh e të cilëve është më pak se 80 kg për ato me një sedilje, ose 100 kg për ato me dy sedilje;

"**Lëshimi (p.sh., licenca ose kategorizimi i pilotit)**" do të thotë procedura administrative që kryhet gjatë vlefshmërisë së licencës ose kategorizimit që i lejon zotëruesit të licencës të ushtrorë privilegjet e dhëna nga licenca ose kategorizimi, për një periudhë të caktuar kohe, pas përmbushjes të kushteve të parashikuara;

"**Lista e Ekspertëve**" do të thotë një listë ekspertësh nga sferat përkatëse të aktiviteteve të aviacionit që përcaktohen nga Autoriteti i Aviacionit Civil;

"**Riparim Kapital**" do të thotë një riparim që, sipas udhëzimeve për mirëmbajtjen kryhen vetëm nga prodhuesi ose organizata e autorizuar për të kryer inspektime teknike dhe mirëmbajtje;

"**Fluturim i organizuar**" do të thotë një fluturim me deltaplane me varje dhe parashuta për qëllimin e:

- a) një gare sportive ose ngjarjeve aeronautike,
- b) fluturimit në grup të pesë ose më shumë pilotëve të deltaplaneve me varje dhe parashutave,
- c) trajnimit praktik (fluturimi);

"**Licencë piloti – deltaplan me varje dhe parashuta**" do të thotë një dokument që i jep mundësi zotëruesit të përmbushë detyrat e pilotit të një deltaplani dhe parashute në pajtim me autorizimet e shkruara në licencë dhe në varësi të tipit të licencës së mbajtur;

"**Zonë e ndaluar**" do të thotë një pjesë e hapësirës ajrore e Republikës së Shqipërisë brenda së cilës asnjë person nuk mund të operojë një avion pa lejen e Autoritetit të Aviacionit Civil.

"**Aerodrom publik**" do të thotë një aerodrom i certifikuar nga Autoriteti i Aviacionit Civil që ne bazë të kushteve të specifikuara është i hapur për publikun.

"**Rinovim (i p.sh., një kategorizimi ose miratimi)**" do të thotë akti administrativ i ndërmarrë pas perfudimit të afatit të kategorizimit ose miratimit që rinovon privilegjet e kategorizimit ose miratimit për një periudhë kohe të specifikuar me të gjate, bazuar në përmbushjen e disa kërkesave të specifikuara.

"**Rivleftësim (i p.sh., një kategorizimi ose miratimi)**" do të thotë akti administrativ i ndërmarrë brenda periudhës së vlefshmërisë së kategorizimit ose miratimit që i lejon zotëruesit të vazhdojë ushtrimin e privilegjeve të kategorizimit ose miratimit për një periudhë kohe të metejshme të specifikuar, bazuar në përmbushjen e disa kërkesave të specifikuara.

"**Avion sportiv**" do të thotë një avion me ekuipazh fluturimi, më i rëndë se ajri, me ose pa motor (avion mikro i lehtë, deltaplan apo parashute, etj.);

"**Pilot student**" do të thotë një person që është i kualifikuar për përfitim të licencës së pilotit për deltaplane me varje dhe parashuta;

"**Vend Shkëputjeje**" do të thotë një vendndodhje në tokë e përcaktuar për shkëputjen e deltaplaneve me varje dhe parashutave;

"**Deltaplane me varje dhe parashuta dyshe**" do të thotë një velore me varje ose para-velore e destinuar për fluturimin e njëkohshëm për dy persona;

"**Regjistër trajnimi**" do të thotë regjistri personal i pilotëve studentë në të cilin ata regjistrojnë lëndët e mësuara dhe observacionet për kursin e trajnimit;

"**Faza e parë e trajnimit**" do të thotë procesi i trajnimit të pilotëve studentë që kryhet në fillim të trajnimit të tyre gjatë fluturimit të deltaplaneve me varje dhe parashutave, që kryejnë fluturime në lartësi të ulëta dhe të mesme;

"Faza e dytë e trajnimit" do të thotë procesi i trajnimit të kryer pas përfundimit të fazës së parë të trajnimit të pilotëve studentë në fluturimin e deltaplaneve me varje dhe parashutave që përfundon me kalimin e provimit për përfitim të licencës së pilotit;

"Vend Trajnimi" do të thotë një terren natyror ose i rregulluar për trajnimin e pilotëve studentë, që e bëjnë atë të lehtë për shkëputje, fluturim dhe ulje, pa barriera ose pengesa të tjera që mund të pengojnë ose rrezikojnë sigurinë e fluturimit;

Neni 3 Shkurtime

Shkurtime të përdorura në këtë Rregullore kanë kuptimin e mëposhtëm:

AIP Publikim i Informacionit Aeronautik

FAI Federata Ndërkombëtare Aeronautike

Manovrim SAT (Term i Sigurisë Aerobitike) manovrim aerobatik në të cilin aksi i rrotullimit është ndërmjet krahut dhe pilotit

SIV (Simulation d'Incident de Vol) simulimi i incidentëve gjatë fluturimit,

VMC Kushte Meteorologjike Vizuale

Neni 4 Qëllimi i deltaplaneve dhe parashutave

4.1 Deltaplanet dhe/ose parashutat përdoren vetëm në pajtim me qëllimet e parashikuara në udhëzimet e prodhuesit të velores me varje dhe paraveloreve.

4.2 Deltaplanet dhe parashutat përdoren për:

- a) fluturimin sportiv;
- b) gara, dhe
- c) trajnim.

Neni 5 Të drejtat dhe përgjegjësitë e pilotëve të deltaplaneve dhe parashutave

5.1 Pilotët e deltaplaneve me varje dhe parashutave veprojnë në pajtim me dispozitat e Ligjit Nr 10040, date 22.12.2008 "Per Kodin Ajror te RSH-se", i ndryshuar, dispozitat e kësaj Rregulloreje dhe çdo rregullimi tjetër në fuqi në RSH për këtë qëllim.

5.2 Pilotët e deltaplaneve me varje dhe parashutave i trajtojnë deltaplanet ose parashutat në përgjegjësi të vetë.

5.3 Pilotët e deltaplaneve me varje dhe parashutave janë përgjegjës gjatë gjithë kohës për trajtimin dhe shërbimet e deltaplanit ose parashutes dhe për çdo pasojë që mund të rrjedhë.

5.4 Pilotët e deltaplaneve me varje dhe parashutave marrin të gjitha masat e nevojshme për të garantuar sigurinë gjatë shkëputjes, fluturimit dhe uljes.

5.5 Pilotëve të deltaplaneve me varje dhe parashutave u kërkohet përdorimi i rregullt i pajisjeve në pajtim me destinacionin e tyre dhe udhëzimit të prodhuesit në një mënyrë që siguron fluturimin e sigurt.

5.6 Para trajnimit ose fluturimit, instruktori i fluturimit ose piloti i dytë duhet të informojë pilotët studentë në fluturim ose pasagjerët në fluturim në lidhje me faktin që ata fluturojnë me deltaplanet ose parashutat në pergjegjesine dhe riskun e tyre.

Neni 6

Kushtet, aprovimet dhe regjistrimet e vendeve për shkëputjet dhe uljet

6.1 Vendet e shkëputjeve dhe uljeve sigurojnë shkëputje dhe ulje të sigurt të deltaplaneve dhe parashutave.

6.2 Autoriteti mban regjistra për vendet e shkëputjeve dhe uljeve.

Vendet e shkëputjeve dhe uljeve përdoren për organizimin e aktiviteteve të fluturimit me deltaplan me varje dhe parashuta, vetëm nëse Autoriteti ka lëshuar një miratim për përdorimin e tyre.

6.3 Përveç kërkesës për miratimin e vendit të shkëputjes dhe uljes, operatori paraqet:

- a) mendimin e personit nga lista e ekspertëve për përshtatshmërinë e vendndodhjes së zgjedhur për qëllimin e kërkuar;
- b) pëlqimin e pronarit ose përdoruesit të tokës në të cilin ndodhet vendi i shkëputjes ose uljes;
- c) aprovimin e autoritetit kompetent të bashkisë lokale;
- d) nëse vendi i shkëputjes ose uljes gjendet në një pjesë të mbrojtur të natyrës (park kombëtar), mendimin e ministrisë kompetente në lidhje me ndikimin që mund të ketë vendi i shkëputjes ose uljes nga këndvështrimi i mbrojtjes së mjedisit;
- e) miratimin e operatorit të aeroportit, nëse vendi i shkëputjes ose uljes gjendet në zonën e aeroportit. Vendi i shkëputjes ose uljes nuk lejohet në hapësirën ajrore të kontrolluar;
- f) udhëzimet për përdorimin e vendit të shkëputjes ose uljes që përmban:
  - i) informacion të përgjithshëm:
    - qëllimin e vendit të shkëputjes ose uljes,
    - pozicionin e vendit të shkëputjes ose uljes,
    - formën dhe madhësinë e vendit të shkëputjes ose uljes,
    - rrugët e shkuarjes tek vendi i shkëputjes ose uljes,
    - emrin dhe adresën e operatorit të vendit të shkëputjes ose uljes,
  - ii) shënimin e vendit të shkëputjes ose uljes:
    - vendin e shkëputjes,
    - vendin e uljes,
  - iii) karakteristikat meteorologjike,
  - iv) organizimin e fluturimit:
    - fluturimin në zonën e vendit të shkëputjes ose uljes,
    - vendin alternativ të uljes,
    - bashkërendimin dhe menaxhimin e trafikun ajror nëse vendi i shkëputjes ose uljes gjendet në ose pranë një aeroporti publik ekzistues,
  - v) siguracionin e fluturimit:
    - përshkrimin e pajisjeve në vendin e shkëputjes ose uljes, sipas rastit,
    - sigurimin e ndihmës së emergjencës mjekësore,
    - pajisjet e motit,
    - procedurën në rast emergjence,
  - vi) hartat:

- harta topografike të shkallës 1: 50 000 me vendndodhjen e shënuar të vendit të shkëputjes dhe uljes dhe zonat përkatëse për përdorimin e hapësirës ajrore,
  - skicën e vendit e shkëputjes ose uljes me një shkallë të përafërt 1: 5.000.
- vii) pëlqimin e Qendrës së Kontrollit të Trafikut Ajror në lidhje me pozicionet e vendit të shkëputjes dhe uljes.

6.4 Kërkesve që përmbushin kërkesat e kësaj Rregulloreje u jepet miratimi për përdorimin e vendit të shkëputjes ose uljes.

6.5 Operatori është i detyruar të bëjë një tabelë me karakteristikat e vendit të shkëputjes dhe uljes, numrat e telefonit për njoftimin e përdorimit të tij dhe numrat e telefonit për thirrjet e emergjencës. Pilotët e deltaplaneve me varje dhe parashutave duhet të njoftojnë operatorin e vendit të shkëputjes ose uljes dhe të kërkojnë aprovimin e përdorimit të tij.

Neni 7 **Vendet e Trajnimit**

7.1 Pa cenuar dispozitat e Nenit 6 të kësaj Rregulloreje, për qëllimet e trajnimit shkëputja dhe ulja e deltaplaneve me varje dhe parashutave mund të bëhen në vendet e trajnimit.

7.2 Për vendet e trajnimit ku diferenca ndërmjet vendit të shkëputjes dhe uljes është më pak se 150 m në lartësi dhe nëse piloti në kohën e fluturimit nuk është më shumë se 50 m mbi tokë, nuk kërkohet miratimi i Autoritetit.

7.3 Shkëputja ose ulja e deltaplaneve dhe parashutave në vendet e trajnimit lejohet vetëm me pëlqimin e pronarit ose përdoruesit të tokës.

7.4 Përdorimi i vendeve të trajnimit në një hapësirë ajrore të kontrolluar nuk lejohet.

Neni 8 **Operacionet me deltaplane dhe parashuta**

Operacionet me deltaplane dhe parashuta kryhen në:

- a) kushte meteorologjike vizuale (VMC),
- b) hapësirë ajrore të pakontrolluar të Klasës C, sipas parashikimit në Publikimin për Informacionin Aeronautik (AIP) të Republikës së Shqipërisë,
- c) Zonën e aeroportit, të aprovuar paraprakisht nga operatori i aeroportit,
- d) Hapësirën ajrore të kontrolluar me një autorizim të veçantë të lëshuar nga Ofruesi i Shërbimit të Navigimit Ajror.

Neni 9 **Lartësitë e Fluturimit**

9.1 Deltaplanet dhe parashutat fluturojnë në lartësitë mbi lartësinë e sigurt minimale. Lartësia e sigurt minimale është lartësia që, në rast të një emergjence, siguron mos-pasjen e kërcënimeve të panevojshme për personat ose objektet në tokë ose ujë.

9.2 Deltaplanet dhe parashutat mund të fluturojnë në një lartësi prej 150 metrash (500 ft) mbi tokë ose ujë, nëse është e nevojshme për shkak të tipit të fluturimit të ofruar dhe nëse nuk ka rrezik për njerëzit dhe objektet në tokë ose ujë.

9.3 Deltaplanet dhe parashutat fluturojnë në lartësinë prej të paktën 50 metra (150 ft) mbi urat, rrugët, hekurudhat, linjat e energjisë elektrike, teleferikët, antenat dhe struktura të ngjashme dhe mbi grupet e njerëzve.

Neni 10 Kufizimet

Deltaplanet dhe parashutat ndalohen të fluturojnë:

- a) mbi zonat e deklaruara të ndaluara,
- b) në kushte të pafavorshme klimaterike,
- c) në re,
- d) në ndarje vertikale prej më pak se 150 m (500 ft) nën bazën e reve,
- e) nën ura dhe pajisje të tjera, linja transmisioni dhe antena.

Neni 11 Rregullat e fluturimit

11.1 Shkëputja:

- a) Shkëputja në hapësirën ajrore rreth pikës së nisjes duhet të jete pa pengesa.
- b) Distanca ndërmjet dy deltaplaneve me varje dhe parashutave dhe intervali kohor ndërmjet shkëputjeve në të njëjtën pikë janë të tilla që të garantojnë shkëputjen e sigurt.

11.2 Anashkalimi:

- a) Nëse në të njëjtën lartësi ose afërsisht në të njëjtën lartësi me njeri tjetrin fluturojnë dy deltaplane ,e varke ose paravelore, të dy veloret ose paraveloret kthehen djathtas, në mënyrë që distanca ndërmjet tyre të jetë të paktën 50 metra;
- b) Nëse dy deltaplan me varje dhe parashuta fluturojnë në të njëjtën lartësi ose afërsisht në të njëjtën lartësi me njëri-tjetrin, me pjerrësi në anën e tyre, precedenca është me atë që ka pjerrësinë në krahun e djathtë të tij, Deltaplanet dhe parashutat me pjerrësi në krahun e djathtë të tyre kthehen në të djathtë të pjerrësisë për të siguruar distancën e nevojshme prej të paktën 50 metrash ndërmjet tyre.

11.3 Parakalimi:

- a) Gjatë parakalimit, ka precedencë deltaplani dhe parashuta më e ngadaltë;
- b) Nëse një deltaplan me vraje dhe parashuta që fluturon me një shpejtësi më të madhe ajrore has në afërsisht të njëjtën lartësi një velore tjetër me varje apo para-velore që fluturon në të njëjtin drejtim me shpejtësi ajrore më të vogël, ajo mund ta parakalojë duke u kthyer djathtas;
- c) Deltaplanet dhe parashutat nuk parakalojnë një velorë me varje ose paravelore tjetër afër pjerrësisë nëse pjerrësia gjendet në të djathtë sipas drejtimin të fluturimit;
- d) Nëse pjerrësia është në anën e majtë të lidhje me drejtimin e fluturimit, parakalimi lejohet, me kusht që velorja me varje ose para-velorja që fluturon me një shpejtësi më të lartë ajrore të parakalojë deltaplanet ose parashutat me shpejtësi më të vogël ajrore në anën e djathtë.

11.4 Takimi i itinerareve të fluturimit të deltaplaneve me varje dhe parashutave:

- a) Me takim të itinerarit të fluturimit kuptohet kur një itinerar i një deltaplani dhe parashute takohet me një itinerar të një deltaplani dhe parashute në një kënd nga 70 deri 160 gradë;
- b) Nëse ndodh takimi i itinerareve të fluturimit të deltaplaneve dhe parashutave që fluturojnë afërsisht në të njëjtën lartësi, precedenca i takon atij që vjen nga e djathta kundrejt një veloreje me varje ose paraveloreje tjetër. Velorja me varje ose para-velorja që nuk e ka precedencën duhet të kthehet me qëllim që t'i japë mundësi asaj që ka precedencë.

11.5 Fluturimi në të njëjtën kolonë termale:

- a) Nëse disa deltaplan me varje dhe parashuta fluturojnë në të njëjtën kolonë termale, ajo që fillon rrotullimin e para ka precedencën;
- b) deltaplanet dhe parashutat duhet të rrotullohen në të njëjtin drejtim (majtas ose djathtas).

11.6 Ulja:

- a) Nëse disa deltaplane me varje dhe parashuta ulen në një interval të shkurtër kohe në të njëjtin vend uljeje, precedencën e ka ajo që ka lartësinë më të ulët, përveç kur një deltaplan dhe parashuta tjetër është:
  - në fazën e fundit të uljes, ose
  - në rrezik.
- b) Në të gjitha situatat e tjera të fluturimit, zbatohen dispozitat e Rregullave ajrore.

Neni 12

Pajisjet e kërkuara

Helmeta: Gjatë fluturimit, personi që operon deltaplanet ose parashutat vendos një helm të përshatshme për mbrojtje;

Parashuta e shpëtimit: velorja me varje ose para-velorja nuk duhet të fluturojë më shumë se 10 metra mbi tokë nëse nuk ka parashutë shpëtimi për avionin ose pilotin.

Parashuta e shpëtimit paktohet të paktën një herë në vit ose më shpesh nëse kjo specifikohet nga prodhuesi. Ripaketimi kryhet nga një person i autorizuar nga prodhuesi ose një person i autorizuar për ripaketimin e parashutave të shpëtimit.

Ripaketimi konfirmohet duke futur datën në librin e shërbimit të parashutës dhe nënshkruhet nga personi që ka kryer ripaketimin;

Radiokomunikimi: Gjatë trajnimit të fluturimit, piloti student ruan komunikimin me radio me instruktorin e fluturimit.

Altimetri: Gjatë fluturimit në lartësi të mesme ose të larta, veçanërisht gjatë mbi-fluturimeve, personi që operon deltaplanet ose parashutat duhet të ketë një altimetër.

Neni 13

Menaxheri i autorizuar/organizatori i aktivitetit të planifikuar

13.1 Çdo aktivitet i organizuar me fluturim me deltaplan me varje dhe parashuta mbikëqyret nga një menaxher i autorizuar/organizatori i aktivitetit të planifikuar.

Menaxheri i autorizuar/organizatori i aktivitetit të planifikuar duhet të jenë në moshë madhore dhe të kenë një licencë piloti të vlefshme për deltaplane me varje dhe parashuta, ndërsa kur fluturon piloti student ai duhet të ketë një autorizim të vlefshëm të instruktorit të fluturimit.

13.2 Detyrat e menaxherit të autorizuar/organizatorit të aktivitetit të planifikuar janë si më poshtë:

- a) Verifikimi i kushteve të motit në vendin e shkëputjes, ose kur është e parashikueshme edhe tek vendi i uljes;
- b) Bashkërendimi me një ofruar të shërbimeve të navigimit ajror;
- c) Marrja e vendimit për fillimin, ndërprerjen ose përfundimin e aktivitetit të fluturimit;
- d) Sigurimi i rregullit dhe disiplinës gjatë shkëputjes ose nëse është e parashikueshme edhe tek vendi i uljes;
- e) Kontrolli i regjistrave të fluturimit për personat që synojnë të fluturojnë para fluturimit;
- f) Inspektimi vizual i deltaplaneve dhe parashutave për saktësinë dhe pajisjet e përdorura, para fluturimit;
- g) Ndalimi i përdorimit të deltaplaneve dhe parashutave defektoze;
- h) Ndalimi i fluturimit të personave, nëse vlerësohet që:
  - nuk është mendërisht ose fizikisht në gjendje për të fluturuar,
  - duket se është nën ndikimin e alkoolit, drogës ose substancave të tjera psikoaktive,
  - shkel rregullat e fluturimit ose rrezikon ndryshe sigurinë e fluturimit,

13.3 Detyrat e menaxherit të autorizuar/organizatorit të aktivitetit të planifikuar siç përmendet në Paragrafin 2 të këtij Neni zbatohen për instruktorët e fluturimit gjatë trajnimit praktik (fluturimit), me kusht që instruktori i fluturimit të jetë përgjegjës edhe për:

- a) kontrollin nëse studentët për licencën e pilotit për velore me varje ose paravelore janë të regjistruara në regjistrat e studentëve dhe pajisur me pajisjet e kërkuara,
- b) caktimin e detyrave për pilotët studentë në kuadrin e programeve të aprovuara të trajnimit dhe mbikëqyrjen e fluturimeve të tyre me deltaplane me varje dhe parashuta.

Neni 14 Fluturimi aerobatik

14.1 Fluturimi aerobatik lejohet vetëm nëse velorja me varje ose para-velorja është e destinuar për këtë fluturim ose në pajtim me udhëzimet e prodhuesit për një tip të caktuar të deltaplaneve me varje ose parashutave.

14.2 Fluturimi aerobatik mbi fshatra, rrugë, hekurudha, kablllo, linja të energjisë elektrike, ndërtesa dhe grupe njerëzish është i ndaluar.

14.3 Fluturimet aerobatike kryhen mbi lartësinë minimale të sigurt.

Neni 15 Trajnimi

15.1 Kandidati kryhen trajnimin teorik dhe praktik (fluturim) për përfundimin e licencës së pilotit për deltaplaneve me varje dhe parashuta ose autorizimin e përshtatshëm sipas një programi të aprovuar në një organizatë të aprovuar për trajnimin e pilotëve për deltaplane dhe parashuta.

Nëse kandidati ka përfunduar trajnimin teorik dhe praktik (fluturim) në një organizatë trajnimi të aprovuar jashtë Republikës së Shqipërisë, Autoriteti përcakton nëse një program në të cilin është kryer trajnimi përmbush kërkesat e parashikuara në Shtojcën 1 të kësaj Rregulloreje.

15.2 Programi kuadër për trajnimin teorik dhe praktik (fluturim) për përfitim e licencës për pilot për deltaplanet dhe parashutat ose autorizimin e duhur është përcaktuar në Shtojcën 1 të kësaj Rregulloreje. Bazuar në këtë program kuadër, çdo organizatë trajnimi zhvillon një program të hollësishëm trajnimi. Ky program trajnimi duhet të pranohet nga Autoriteti.

15.3 Para pranimit nga Autoriteti, një program i hollësishëm trajnimi duhet të vlerësohet nga një organizatë që zhvillon trajnim ose një person përgjegjës në ngarkim të trajnimit brenda një organizate përcakton dhe deklaron:

- a) Përputhshmërinë e programit të trajnimit me nevojat dhe aftësitë e organizatës së trajnimit,
- b) Përputhshmërinë e programit të trajnimit me këtë Rregullore, program kuadër trajnimi dhe standardet e zbatueshme,
- c) Nevojën periodike për modifikimin ose ndryshimin e programit të trajnimit, të paktën një herë në vit për të përcaktuar efikasitetin, përshtatjen me nevojat dhe aftësitë e organizatës dhe përputhshmërinë me standardet e zbatueshme.
- d) Para trajnimit, një kandidat i mitur i paraqet organizatës së aprovuar për trajnim për pilot për deltaplane me varje dhe parashuta një aprovim me shkrim të prindit ose kujdestarit.

Neni 16 Pilotët studentë

16.1 Para fluturimit të parë, piloti student duhet të ketë të paktën moshën 15 vjeç.

16.2 Nën mbikëqyrjen e një instruktori të autorizuar fluturimi, deltaplanet dhe parashutat mund të përdoren nga një pilot student, me kusht që ai të ketë kaluar trajnimin për përfitim e një licence për deltaplane me varje dhe parashuta, ose një kandidat që bën trajnimin për përfitim e autorizimit të përshtatshëm, të regjistruar në regjistrin e studentëve të pilotëve studentë në një organizatë të aprovuar trajnimi.

16.3 Njësitë e mësimdhënies dhe mbikëqyrja e trajnimit në vazhdim dokumentohen në regjistrin e përgjithshëm ose regjistrin e pilotëve studentë.

16.4 Një pilot student fluturon vetëm nëse ai ka një certifikatë të vlefshme mjekësore të lëshuar në pajtim me Urdherin e Ministrit Nr 35, date 23.03.2012, "**Per miratimin e rregullores per Rregullat dhe procedurat për liçensimin e ekuipazhit fluturues, organizatat e trajnimeve, seksionet aeromjekësore, AMC dhe AME**", si dhe parashikimet mbi kërkesat mjekësore për licencimin e ekuipazhit të fluturimit.

Neni 17 Eksperienca e kërkuar

Një kandidat që përfiton një licencë piloti për deltaplan me varje dhe parashuta ka të paktën 10 orë kohë totale fluturimi si pilot student në një deltaplan dhe parashutë, duke përfshirë të paktën:

- a) 60 fluturime të suksesshme, ku secila ka zgjatur më shumë se 5 minuta, nga të cilat më shumë se 30 fluturime mund të bëhen në një mënyrë të ndryshme shkëputjeje nga të cilat

- kandidati do të bëjë provimin, nëse organizata e aprovuar zhvillon trajnimin që përfshin një mënyrë të ndryshme shkëputjeje,
- b) 3 fluturime nga të cilat secila është të paktën 2 orë.

Neni 18

Provimi për përfitim e licencës së pilotit për deltaplane dhe parashuta

- 18.1 Para marrjes së provimit për përfitim e licencës së pilotit për deltaplane me varje dhe parashuta, kandidati duhet të jetë të paktën në moshën 16 vjeç.
- 18.2 Provimi për përfitim e një licence piloti për deltaplane me varje dhe parashuta përbëhet nga provimi teorik dhe praktik (fluturim).
- 18.3 Në pajtim me privilegjet e përfuara nga zotëruesi i një licence piloti për deltaplane me varje dhe parashuta, kandidati duhet të demonstrojë një nivel njohurish teorike në lëndët e mëposhtme:
- a) Teoria e Fluturimit (Aerodinamika dhe Mekanika e Fluturimit)
  - b) Ndërtimi dhe Materialet
  - c) Meteorologjia
  - d) Ligjet dhe Rregulloret
  - e) Teknikat e fluturimit
  - f) Situatat e rrezikshme dhe procedurat e jashtëzakonshme
  - g) Dhënia e ndihmës së parë.
- 18.4 Verifikimi i njohurive teorike bëhet me shkrim. Pyetjet nga katalogu i pyetjeve zgjidhen nga ekzaminuesit.

Neni 19

Provimi teorik

- 19.1 Kandidati ndjek të gjithë pjesën teorike të provimit për marrjen e licencës së pilotit për deltaplane me varje dhe parashuta ose autorizimet e përshtatshme, të organizuara dhe kryera nga Autoriteti.
- 19.2 Për ndjekjen e pjesës teorike të provimit, kandidati ka rekomandimin me shkrim të një organizate të aprovuar për trajnim për pilot për deltaplan me varje dhe parashuta kur është bërë trajnimi, pas përfundimit të suksesshëm të të gjithë elementëve të trajnimit teorik. Rekomandimi i lëshuar nga organizata e aprovuar për trajnim për pilot për deltaplan me varje dhe parashuta është i vlefshëm për 12 muaj. Nëse gjatë kësaj periudhe kandidati nuk e merr provimin teorik, ai duhet të paraqesë prova për trajnim shtesë të zhvilluar nga organizata e aprovuar për trajnim për pilot për deltaplane me varje dhe parashuta.
- 19.3 Kandidati ka kaluar me sukses pjesën teorike të provimit nëse ai merr të paktën 75% të numrit të krediteve që kërkohen për çdo lëndë. Kreditet jepen vetëm për përgjigjet e sakta.
- 19.4 Kandidati duhet të përsërisë të gjithë provimin teorik nëse pas përpjekjes së katërt nuk ka kaluar një lëndë, ose nëse periudha e 18 muajve kalendarikë ka skaduar qysh nga koha kur kërkuesi ka paraqitur kërkesë për provimin. Para ri-paraqitjes së kërkesës për pjesën teorike të provimit, kandidati, në pajtim me rekomandimin e Autoritetit, kryhen trajnim shtesë tek një organizatë e aprovuar për trajnim për pilot për deltaplane me varje dhe parashuta.

- kandidati do të bëjë provimin, nëse organizata e aprovuar zhvillon trajnimin që përfshin një mënyrë të ndryshme shkëputjeje,
- b) 3 fluturime nga të cilat secila është të paktën 2 orë.

Neni 18

Provimi për përfitim e licencës së pilotit për deltaplane dhe parashuta

- 18.1 Para marrjes së provimit për përfitim e licencës së pilotit për deltaplane me varje dhe parashuta, kandidati duhet të jetë të paktën në moshën 16 vjeç.
- 18.2 Provimi për përfitim e një licence piloti për deltaplane me varje dhe parashuta përbëhet nga provimi teorik dhe praktik (fluturim).
- 18.3 Në pajtim me privilegjet e përfutuara nga zotëruesi i një licence piloti për deltaplane me varje dhe parashuta, kandidati duhet të demonstrojë një nivel njohurish teorike në lëndët e mëposhtme:
- Teoria e Fluturimit (Aerodinamika dhe Mekanika e Fluturimit)
  - Ndërtimi dhe Materialet
  - Meteorologjia
  - Ligjet dhe Rregulloret
  - Teknikat e fluturimit
  - Situatat e rrezikshme dhe procedurat e jashtëzakonshme
  - Dhënia e ndihmës së parë.
- 18.4 Verifikimi i njohurive teorike bëhet me shkrim. Pyetjet nga katalogu i pyetjeve zgjidhen nga ekzaminuesit.

Neni 19

Provimi teorik

- 19.1 Kandidati ndjek të gjithë pjesën teorike të provimit për marrjen e licencës së pilotit për deltaplane me varje dhe parashuta ose autorizimet e përshtatshme, të organizuara dhe kryera nga Autoriteti.
- 19.2 Për ndjekjen e pjesës teorike të provimit, kandidati ka rekomandimin me shkrim të një organizate të aprovuar për trajnim për pilot për deltaplan me varje dhe parashuta kur është bërë trajnimi, pas përfundimit të suksesshëm të të gjithë elementëve të trajnimit teorik. Rekomandimi i lëshuar nga organizata e aprovuar për trajnim për pilot për deltaplan me varje dhe parashuta është i vlefshëm për 12 muaj. Nëse gjatë kësaj periudhe kandidati nuk e merr provimin teorik, ai duhet të paraqesë prova për trajnim shtesë të zhvilluar nga organizata e aprovuar për trajnim për pilot për deltaplane me varje dhe parashuta.
- 19.3 Kandidati ka kaluar me sukses pjesën teorike të provimit nëse ai merr të paktën 75% të numrit të krediteve që kërkohen për çdo lëndë. Kreditet jepen vetëm për përgjigjet e sakta.
- 19.4 Kandidati duhet të përsërisë të gjithë provimin teorik nëse pas përpjekjes së katërt nuk ka kaluar një lëndë, ose nëse periudha e 18 muajve kalendarikë ka skaduar qysh nga koha kur kërkuesi ka paraqitur kërkesë për provimin. Para ri-paraqitjes së kërkesës për pjesën teorike të provimit, kandidati, në pajtim me rekomandimin e Autoritetit, kryhen trajnim shtesë tek një organizatë e aprovuar për trajnim për pilot për deltaplane me varje dhe parashuta.

19.5 Kryerja e pjesës teorike është e vlefshme për periudhën e 24 muajve nga data e përfundimit të suksesshëm të të gjithë provimit teorik nga kandidati. Nëse kandidati nuk merr provimin praktik (fluturimin) gjatë kësaj periudhë, provimi teorik përsëritet i plotë.

Neni 20 Provimi praktik (fluturim)

20.1 Para paraqitjes së kërkesës për provimin praktik (fluturim) për marrjen e një licence për pilot për deltaplane me varje dhe parashuta apo autorizimin e përshtatshëm, kërkuesi duhet të ketë kaluar me sukses provimin teorik.

20.2 Për paraqitjen e kërkesës për provimin praktik (fluturim), kandidati ka rekomandimin me shkrim të një organizate të aprovuar për trajnim fluturimi për deltaplane dhe parashuta ku është bërë trajnimi, pas përfundimit të suksesshëm të të gjithë elementëve të nevojshëm të trajnimit praktik (fluturim).

20.3 Kandidati që përfton një licencë ose autorizim demonstroi me sukses nivelin e kompetencës si pilot për deltaplane me varje dhe parashuta, duke kryer procedurat dhe ushtrimet e përshtatshëm në pajtim me privilegjet e licencës për pilot ose autorizimit të përshtatshëm për velore me varje ose paravelore.

20.4 I njëjti tip i deltaplanit ose parashutes ku kandidati ka marrë trajnimin, do të përdoret në provimin praktik (fluturim).

20.5 Provimi praktik (fluturimi) ndahet në disa seksione që përfaqësojnë fazat e ndryshme të fluturimeve me deltaplane me varje dhe parashuta. Përmbajtja e provimit praktik (fluturimi), jepet në Shtojcën 2 të kësaj Rregulloreje: Kandidati kalon me sukses të gjitha pjesët e një seksioni. Nëse kandidati nuk e kalon një seksion, ai/ajo mund ta ri-bëjë atë seksion. Konsiderohet si kalim i pasuksesshëm i provimit praktik (fluturimit) nëse kandidati nuk kalon më shumë se një seksion të provimit.

20.6 Konsiderohet si kalim i pasuksesshëm i provimit praktik (fluturimit) nëse kandidati nuk kalon një seksion, duke përfshirë seksionet që kanë kaluar me sukses në përpjekjet e mëparshme, gjatë rihënies së provimit.

20.7 Nëse kandidati, gjatë dy përpjekjeve të mëparshme nuk ka kaluar me sukses të gjitha seksionet e provimit praktik (fluturimit) ai dërgohet për trajnim praktik shtesë (fluturim), bazuar në rekomandimin me shkrim të provuesit.

Neni 21 Paraqitja e kërkesës, zgjerimi ose rinovimi i licencës ose aprovimit të përshtatshëm

21.1 Paraqitja e kërkesës për lëshimin e një licence piloti ose autorizimi të përshtatshëm për deltaplanet dhe parashutat, dhe zgjerimin apo rinovimin e vlefshmërisë së autorizimit i paraqitet Autoritetit në formën dhe mënyrën e parashikuar. Kërkesa shoqërohet me provat e përmbushjes së kushteve për pilotë dhe ose autorizimin e përshtatshëm për deltaplane me varje dhe parashuta, në këtë Rregullore dhe Rregullores perkatëse ku parashikohen kërkesat mjekësore për licencimin e ekuipazhit të fluturimit.

21.2 Çdo kufizim ose zgjerim i privilegjeve të dhëna me licencën ose autorizimin e përshtatshëm regjistrohet në licencë dhe certifikohet nga Autoriteti.

21.3 Autoriteti nuk lëshon, në të njëjtën kohë, më shumë se një licencë të vlefshme për pilot për deltaplane me vraje dhe parashuta për të njëjtin person.

21.4 Licenca e pilotit për deltaplane me avrje dhe parashuta lëshohet në formën e specifikuar në Aneksin 5 të kësaj Rregulloreje.

Neni 22

Ushtrimi i privilegjeve

22.1 Privilegji i zotëruesit të një licence për pilot për deltaplane me varje dhe parashuta është e pavarur nga kontrolli i velores me varje ose para-velores.

22.2 Ushtrimi i privilegjeve të dhëna zotëruesit të licencës së pilotit për deltaplane me varje dhe parashuta mund t'u nënshtrohet kufizimeve ose autorizimeve dhe vlefshmërisë së certifikatës mjekësore.

22.3 Privilegjet e zotëruesit të licencës për pilot për deltaplane me varje dhe parashuta kufizohet në fluturimet për operacione jo-tregtare, deri sa të mbushen kushtet e mëposhtme:

- Mosha madhore,
- eksperiencia e fluturimit prej të paktën 100 ora fluturimi dhe 100 shkëputje dhe ulje
- verifikimi i aftësive të fluturimit nga një provues i autorizuar.

22.4 Pa shkelur kërkesat e paragrafit 3 të këtij Neni, zotëruesi i licencës së pilotit për deltaplane me varje dhe parashuta me vlerësim të instruktorit të fluturimit është që ai mund të marrë kompensim për:

- a) trajnimin e kandidatëve për licencë piloti për deltaplane me varje dhe parashuta ose autorizimin e përshtatshëm,
- b) vlerësimin e aftësive fluturuese të zotëruesit të licencës së pilotit ose autorizimit të përshtatshëm për deltaplan me varje dhe parashuta.

22.5 Privilegjet e zotëruesit të licencës së pilotit për deltaplane me varje dhe parashuta janë të kufizuara vetëm në kushtet ditore VMC.

Neni 23

Detyrimi për të kryer dhe dhënë dokumentet për inspektim

23.1 Zotëruesi i licencës së pilotit për deltaplane me varje dhe parashuta mban gjithmonë me vete licencën e vlefshme dhe certifikatën e vlefshme mjekësore gjatë ushtrimit të privilegjeve të dhëna nga licenca.

23.2 Pilotët ose pilotët studentë të deltaplaneve me varje ose parashutave mbajnë gjithmonë me vete dokumentin e identifikimit për identifikim të menjëhershëm.

23.3 Piloti ose piloti student për velore me varje ose paravelore paraqet pa vonesë për inspektim dokumentet sipas parashikimit në paragrafin 1 dhe 2 të këtij Neni dhe regjistrin e fluturimeve tek përfaqësuesi i autorizuar i Autoritetit kompetent.

Gjatë fluturimit vetëm, piloti student ka gjithmonë autorizimin me shkrim të instruktorit të fluturimit për kryerjen e fluturimit vetëm në deltaplan me varje dhe parashuta.

Neni 24

Regjistri i fluturimeve

24.1 Piloti ose piloti student për deltaplan me varje dhe parashuta regjistron të gjitha hollësitë e fluturimit në regjistrin e fluturimeve në formën dhe mënyrën e parashikuar në Shtojcën 3 të kësaj Rregulloreje.

24.2 Përgjegjësia për vërtetësinë e hyrjeve në regjistrin e fluturimit i takon pilotit ose pilotit student për deltaplane me varje dhe parashuta dhe instruktorit të fluturimit që certifikon hyrjet në regjistër.

Neni 25

Revokimi, pezullimi dhe kufizimet e licencave dhe autorizimeve

25.1 Autoriteti mund të revokojë, pezullojë ose kufizojë licencën e pilotit ose autorizimin e përshtatshëm për deltaplane me varje dhe parashuta të lëshuar në pajtim me këtë Rregullore, nëse vërtetohet që piloti nuk përmbush kushtet e parashikuara në këtë Rregullore, Rregulloren perkatese të miratuar nga Ministri i Transportit që parashikon kërkesat mjekësore për licencimin e ekuipazhit të fluturimit ose një rregullore tjetër që rregullon ceshtje të licensimit të pilotëve të deltaplaneve me varje dhe parashutave.

25.2 Nëse Autoriteti vendos të revokojë, pezullojë ose kufizojë një licence piloti dhe/ose autorizimin e përshtatshëm për deltaplane dhe parashuta, piloti i deltaplanit ose parashutes ia kthen menjëherë licencën Autoritetit.

Neni 26

Zgjerimi i privilegjeve në metodën tjetër të shkëputjes

26.1 Privilegjet e dhëna nga licenca e pilotit për deltaplan me varje dhe parashuta kufizohen në metodën e shkëputjes që është zbatuar në provimin praktik (fluturim). Ky kufizim pushon së qeni pasi piloti i deltaplanit ose parashutes të ketë përfunduar trajnimin shtesë në një organizatë të aprovuar për trajnim për deltaplane dhe parashuta në pajtim me programin kuadër sipas parashikimit në Shtojcën 1 të kësaj Rregulloreje.

26.2 Pas përfundimit të suksesshëm të trajnimit për zgjerimin e privilegjeve, organizata e aprovuar për trajnimin e pilotit për deltaplane dhe parashuta lëshon një certifikatë për qëllimin e futjes në licencë të privilegjeve të zgjeruara.

Neni 27

Vazhdimësia e Vlefshmërisë së Licencave

27.1 Licencat e pilotëve për deltaplane dhe parashuta si rregull lëshohen pa datë skadence.

27.2 Zotëruesi i licencës ka të drejtën për të përdorur privilegjet e dhëna nga licenca e pilotit për velore me varje përkatësisht para-velore, nëse gjatë 24 muajve të fundit ai ka përfunduar të paktën 8 orë kohë fluturimi dhe 15 shkëputje dhe ulje.

27.3 Nëse piloti i deltaplanit ose parashutes nuk përmbush kërkesat e specifikuara në paragrafin 2 të këtij neni, para marrjes së privilegjeve ai/ajo duhet të kalojë testin e aftësive (fluturimit) nën mbikëqyrjen e një provuesi fluturimi me velore me varje, përkatësisht paravelore.

Neni 28

Përftimi dhe Zgjerimi i Vlefshmërisë së Vlerësimeve

28.1 Piloti për deltaplane me varje dhe parashuta mund të marrë vlerësimet e mëposhtme:

- Vlerësimi »I«: instruktor fluturimi për velore me varje / para-velore,
- Vlerësimi »D« : pilot i dytë për velore me varje / para-velore,
- Vlerësim »T«: pilot testimi për velore me varje / para-velore,
- Vlerësimi »A«: fluturim aerobatik për velore me varje / para-velore,

28.2 Periudha e vlefshmërisë për çdo vlerësim është 4 vjet.

28.3 Për zgjerimin e vlefshmërisë së vlerësimit kërkuesi duhet të paraqesë sa më poshtë:

- a) prova për përfundimin e të paktën 40 orëve fluturim në velore me varje/para-velore, gjatë periudhës së vlefshmërisë së vlerësimit, me kusht që çdo vit kalendarik ai/ajo të ketë përfunduar të paktën 10 orë kohë fluturimi,
- b) një certifikatë që provon se ai/ajo ka marrë udhëzim për njohuri teorike nga një organizatë e aprovuar për trajnimin e pilotëve të veloreve me varje /para-veloreve,
- c) certifikatë për gjendjen mjekësore.

28.4 Nëse gjatë periudhës së vlefshmërisë së vlerësimit piloti nuk përmbush kërkesat e specifikuara, vlerësimi pushon së qeni i vlefshëm deri sa të përmbushen kërkesat.

Neni 29

Vlerësimi i Instruktorit të Fluturimit

29.1 Piloti i velores me varje, përkatësisht para-velores mund të kryejë trajnimin e pilotëve studentë vetëm nëse ai/ajo ka vlerësimin e duhur për instruktor fluturimi.

29.2 Para dhënies së provimit për marrjen e vlerësimit të instruktorit të fluturimit, kërkuesi duhet të jetë të paktën në moshën 18 vjeç dhe duhet të zotërojë një licencë piloti për velore me varje/paravelore për të paktën dy vjet, dhe duhet të ketë përfunduar të paktën 100 orë kohë fluturimi dhe të ketë përfunduar të paktën dhjetë fluturime të ndryshme në velore me varje, përkatësisht para-velore, nga të cilat dy fluturime duhet të jenë më të gjata se 50 km.

29.3 Gjatë trajnimit për përfitim e vlerësimit të instruktorit të fluturimit, kërkuesi duhet të kryejë trajnim teorik dhe praktik (fluturim) sipas programit të trajnimit në organizatën e aprovuar për trajnimin e pilotëve për deltaplane me varje dhe parashuta.

29.4 Pjesa teorike dhe praktike (fluturimi) e provimit për përfitim e vlerësimit të instruktorit të fluturimit për deltaplane me varje dhe parashuta përmban elementët e specifikuar në Aneksin 3 të kësaj Rregulloreje.

29.5 Privilegji i zotëruesit të licencës së pilotit të deltaplanit ose parashutes me një vlerësim instruktor fluturimi është i kufizuar në kushtet e trajnimit teorik dhe praktik (fluturim) për përfitim e licencës së pilotit të velores me varje/para-velores nën mbikëqyrjen e një patronazhi në fluturim, deri sa zotëruesi të përfundojë sa më poshtë:

- a) të paktën tre leksione të pavarura,
- b) të asistojë të paktën 10 sesione trajnimi të veçanta me studentët.

Kufizimi hiqet nëse përmbushen kërkesat e specifikuara, bazuar në rekomandimin e instruktorit të fluturimit që ka mbikëqyrur zotëruesin.

29.6 Privilegji i zotëruesit të vlerësimit të instruktorit të fluturimit është i kufizuar bazuar në mënyrën e shkëputjes dhe vlerësimet e renditura në licencën e pilotit të velores me varje/ para-velores.

Neni 30 Vlerësimi i Fluturimit Aerobatik

- 30.1 Piloti i deltaplanit ose parashutes mund të zhvillojë fluturime aerobatike vetëm nëse ai/ajo ka vlerësimin përkatës.
- 30.2 Para dhënies së provimit për përfitim e vlerësimit të fluturimit aerobatik, kërkuesi duhet të jetë të paktën në moshën 18 vjet dhe të zotërojë një licencë piloti për velore me varje/para-velore për të paktën dy vjet dhe ka përfunduar një kohë të përgjithshme prej të paktën 100 orë fluturim në deltaplan me varje, përkatësisht para-velore.
- 30.3 Gjatë trajnimit për përfitim e vlerësimit të fluturimit aerobatik, kërkuesi duhet të kryejë trajnim teorik dhe praktik (fluturim) sipas programit të trajnimit të aprovuar në organizatën e aprovuar për vlerësimin e pilotëve për deltaplane dhe parashuta.
- 30.4 Pjesa teorike dhe praktike (fluturimi) e provimit për përfitim e vlerësimit të fluturimit aerobatik për deltaplane me varje dhe parashuta përmban elementët e specifikuar në Aneksin 3 të kësaj Rregulloreje.

Neni 31 Vlerësimi i Pilotit të Dytë

- 31.1 Piloti i deltaplanit ose parashutes mund të zhvillojë fluturime si pilot i dytë vetëm nëse ai/ajo ka vlerësimin përkatës.
- 31.2 Para dhënies së provimit për përfitim e vlerësimit si pilot i dytë, kërkuesi duhet të jetë të paktën në moshën 18 vjet dhe të zotërojë një licencë piloti për velore me varje/para-velore për të paktën dy vjet dhe ka përfunduar një kohë të përgjithshme prej të paktën 100 orë fluturim në velore me varje, përkatësisht para-velore, dhe ka përfunduar të paktën dhjetë fluturime të ndryshme në velore me varje, përkatësisht para-velore.
- 31.3 Gjatë trajnimit për përfitim e vlerësimit si pilot i dytë, kërkuesi duhet të kryejë trajnim teorik dhe praktik (fluturim) sipas programit të trajnimit të aprovuar në organizatën e aprovuar për trajnimin e pilotëve për deltaplane dhe parashuta.
- 31.4 Pjesa teorike dhe praktike (fluturimi) e provimit për përfitim e vlerësimit për pilot të dytë për deltaplane dhe parashuta përmban elementët e specifikuar në Aneksin 3 të kësaj Rregulloreje.
- 31.5 Nëse piloti zotëron vlerësimin e instruktorit të fluturimit ose vlerësimin e pilotit të testimit për në veloret me varje, përkatësisht para-veloret, pranohet pjesa teorike e tij/saj në provimin për vlerësimin e pilotëve për deltaplanet dhe parashutat.

Neni 32 Vlerësimi i Pilotit të Testimit

- 32.1 Piloti i deltaplanit ose parashutes mund të zhvillojë fluturime si pilot testimi vetëm nëse ai/ajo ka vlerësimin përkatës.
- 32.2 Para dhënies së provimit për përfitim e vlerësimit si pilot testimi, kërkuesi duhet të jetë të paktën në moshën 18 vjeç dhe të zotërojë një licencë piloti për deltaplane me varje dhe parashuta për të paktën dy vjet dhe ka përfunduar një kohë të përgjithshme prej të paktën 200 orë fluturim në deltaplane me varje, përkatësisht para-velore, nga të cilat 100 orë fluturim në deltaplane dhe parashuta që janë të destinuara për gara, dhe ka përfunduar të paktën 20 orë fluturim në secilin prej tipeve të ndryshme në deltaplane me varje, përkatësisht para-velore.

32.3 Gjatë trajnimit për përfitim e vlerësimit të pilotit të testimit, kërkuesi duhet të kryejë trajnim teorik dhe praktik (fluturim) shtesë sipas programit të trajnimit të aprovuar në organizatën e aprovuar për trajnimin e pilotëve për deltaplane me varje dhe parashuta ose tek prodhuesi i deltaplaneve dhe parashutave ose në një qendër të specializuar për testimin e deltaplaneve me varje dhe parashutave.

32.4 Pjesa teorike dhe praktike (fluturimi) e provimit për përfitim e vlerësimit për pilot për deltaplane me varje dhe parashuta përmban elementët e specifikuar në Aneksin 3 të kësaj Rregulloreje.

Neni 33

Pranueshmëria e Licencave të Huaja

33.1 Me kërkesë të zotëruesit, Autoriteti mund të lëshojë një licencë shqiptare për pilotët e deltaplaneve me varje, përkatësisht parashutave, mbi bazën e një licence piloti të vlefshme për parashuta të lëshuar në një shtet të huaj.

33.2 Para lëshimit të një licence shqiptare, zotëruesi i licencës së pilotit për velore me varje, përkatësisht para-veloreje të lëshuar në një shtet të huaj duhet të përmbushë kërkesat e mëposhtme:

- a) të demonstrojë nivelin e njohurive teorike nga lënda e Rregullave dhe Rregulloreve;
- b) të paraqesë kontrollin e aftësisë së fluturimit të kryer nga një provues i autorizuar,
- c) të ketë një certifikatë të vlefshme për gjendjen mjekësore,
- d) të ketë përfunduar të paktën 30 orë kohë të plotë fluturimi në velore me varje, përkatësisht para-velore.

33.3 Me kërkesë të zotëruesit, Autoriteti mund të vlefësojë një licencë të huaj për pilotët e deltaplaneve me varje ose përkatësisht parashutave ose një vlerësim përkatës. Periudha e vlefshmërisë së vlefësimit nuk duhet të jetë më e gjatë se një vit ose deri në skadimin e vlefshmërisë së licencës fillestare ose vlerësimit përkatës.

Neni 34

Licenca e perkohshme

34.1 Me kërkesë të aplikantit, Autoriteti mund të lëshojë një licencë të perkohshme për aplikantët të cilët kërkojnë njohje të licencave të huaja për pilot deltaplani apo parashute, me një afat kohor të nevojshëm për Autoritetin për të bërë vlerësimet përkatëse, por jo më të gjatë se 60 dite.

34.2 Kërkesa për licencë të perkohshme duhet të diktohet nga nevoja urgjente për pjesmarrje në një aktivitet të rëndësishëm.

34.3 Aplikanti gjithsesi duhet të dorëzojë pranë Autoritetit vertetimet për plotësimin e kushteve të pikes 33.2.

Neni 35

Dispozita Ndëshkuese

Shkeljet e dispozitave të kësaj Rregulloreje mund të bëhen shkak për përgjegjësi penale në pajtim me Kodin Penal të RSH-se.

Shtojca 1

STRUKTURA E PROGRAMIT TRAJNUES

Struktura e programit trajnues përfshin orët e trajnimit teorik, dhe fluturimet e trajnimit praktik të specifikuara në strukturën e programit trajnues dhe është numri minimal i orëve që kërkohet për të përmbushur trajnimin e çdo kandidati.

A. STRUKTURA E PROGRAMIT TE TRAJNIMIT FLUTURUES PER DELTAPLANET ME VARJE

1. Trajnimi për të përfshuar licensë për deltaplanët me varje (SOLO)

Trajnimi zhvillohet në dy faza themelore, të bazuara në Strukturën e Programit të mëposhtëm:

Faza e parë –Pjesa teorike (20 Orë)

a) Teori Fluturimi (aerodinamika dhe mekanika e fluturimit)	4 orë
b) Konstruksioni dhe materialet	3 orë
c) Meteorologji	3 orë
d) Ligje dhe rregullore	1 orë
e) Teknikat e fluturimit	2 orë
f) Procedurat në situata të rrezikshme dhe emergjente	2 orë
g) Dhënia e ndihmës së shpejtë	2 orë
h) Testim	1 orë

Faza e parë—Pjesa praktike (10—20 trajnime)

a) Transportimi, ruajtja dhe përdorimi i deltaplanit dhe i pajisjeve	1 orë
b) Montimi dhe çmontimi i deltaplanit me varje	1 orë
c) Kontrolli para fluturimit i deltaplanit me varje dhe sistemit të kavove	1 orë
d) Pozicioni i sigurisë gjatë rënies	1 orë
e) Komandimi i deltaplanit në tokë	1 orë
f) Ushtrime në tokë të rrafshët	4 orë

- g) Ushtrime në fushën e trajnimit – rrotullime pa u ngritur **1 orë**
- h) Ushtrime në vende kodrinore:
- Ngritja një metër lartësi mbi tokë (praktikimi i ngritjeve dhe uljeve) 10 fluturime
  - Ngritja 5 metra lartësi mbi tokë (praktikimi i ngritjeve dhe uljeve) 20 fluturime
- i. Ushtrime në fushën e trajnimit:
- Fluturime që arrijnë lartësinë 10 metra mbi tokë (praktikimi i uljeve dhe ngritjeve) 20 fluturime
  - Fluturime që arrijnë lartësinë 20 metra mbi tokë (praktikimi i uljeve dhe ngritjeve) 10 fluturime
  - Fluturime që arrijnë lartësinë 50 metra mbi tokë (praktikimi i uljeve dhe ngritjeve) 10 fluturime

Në fazën e parë të trajnimit kandidati përfiton njohuri teorike të koncepteve bazë, parimeve dhe rregullave për përdorimin e deltaplaneve me varje. Pjesa teorike përfundon me një testim me shkrim, i cili përmban 50 ushtrime objektive, dhe niveli kalues është 75%.

Faza e dytë—Pjesa praktike (60 fluturime)

a) Fluturime në lartësi të mëdha—rreth, planerim, rreth për ulje	10 fluturime
b) Navigim në pjerrësi (nëse është e aplikueshme)	5 fluturime
c) Navigim në rrymat e ngrohta të ajrit (nëse është e aplikueshme)	10 fluturime
d) Përgatitje për testim	1 fluturim

2. Trajnim për të përfituar licencë pilotimi për delta plane (CIET)

Trajnimi zhvillohet në dy faza kryesore dhe sipas programit të mëposhtëm:

Faza e parë—Pjesa teorike (20 orë)

a. Teori fluturimi (aerodinamika dhe mekanika e fluturimit)	4 orë
b. Konstruksioni dhe materialet	3 orë
c. Meteorologji	3 orë
d. Radiokomunikim	1 orë
e. Ligje dhe rregullore	2 orë
f. Teknikat e fluturimit	2 orë
g. Procedurat e situatave të rrezikshme dhe të emergjencave	2 orë
h. Dhënia e ndihmës së shpejtë	2 orë
i. Testim	1 orë

Faza e parë—Pjesa praktike (10-20 trajnime)

a) Transportimi, ruajtja dhe përdorimi i deltaplaneve dhe pajisjeve	1 orë
b) Montimi dhe çmontimi i deltaplaneve	1 orë
c) Kontrolli para fluturimit dhe sistemi i kavove	1 orë
d) Pozicioni i sigurisë gjatë rënies	1 orë
e) Komandimi i deltaplanit në tokë	1 orë
f) Ushtrime në tokë të rrafshët	4 orë
g) Fluturimi në çift- futurim njohës	1 orë
h) Fluturimi në çift (ngritja, kthimi, rrethi, planerimi, rrethi për ulje	20 fluturime
i) Ushtrime në fushën e trajnimit- pa u ngritur	1 orë
j) Ushtrime në terren kodrinor- ngritje dhe kërcim 1 metër lartësi mbi tokë (praktikimi i ngritjeve dhe uljeve)	5 fluturime
k) Ushtrime në fushën e trajnimit:	
- Fluturime që arrijnë lartësinë 10 metra mbi tokë (praktikimi i uljeve dhe ngritjeve)	5 fluturime
- Fluturime që arrijnë lartësinë 30 metra mbi tokë (praktikimi i uljeve dhe ngritjeve)	5 fluturime
- Fluturime që arrijnë lartësinë 50 metra mbi tokë (praktikimi i uljeve dhe ngritjeve)	5 fluturime

Në fazën e parë të trajnimit kandidati përfiton njohuri teorike të koncepteve bazë, parimeve dhe rregullave për përdorimin e deltaplaneve me varje. Pjesa teorike përfundon me një testim me shkrim, i cili përmban 50 ushtrime objektive, dhe niveli kalues është 75%.

Faza e dytë—Pjesa praktike (60 fluturime)

a) Fluturime në lartësi të mëdha—rreth, planerim, rreth për ulje	10 fluturime
b) Navigim në pjerrësi (nëse është e aplikueshme)	5 fluturime
c) Navigim në rrymat e ngrohta të ajrit (nëse është e aplikueshme)	10 fluturime
d) Prgatitje për testim	1 fluturim

3. Trajnimi për të përfituar privilegjin e instruktorit të fluturimit për deltaplanet me varje

Trajnimi për nxjerrjen e një instruktorit fluturimi kërkon prezencë të plotë në pjesën teorike dhe praktike, si dhe praktikim në një organizatë trajnimit të aprovuar nën mbikëqyrjen e një instruktorit të certifikuar fluturimi.

Pjesa teorike (25 orë)

a. Teori fluturimi (aerodinamika dhe mekanika e fluturimit)	3 orë
b. Konstruksioni dhe materialet	2 orë
c. Meteorologji	3 orë
d. Radiokomunikim	1 orë

e. Ligje dhe rregullore	3 orë
f. Teknikat e fluturimit	2 orë
g. Procedurat e situatave të rrezikshme dhe të emergjencave	3 orë
h. Metodatat e mësimdhënies dhe psikologji	4 orë
i. Dhënia e ndihmës së shpejtë	4 orë

Pjesa praktike

a) Trajnim në tokë: aftësitë kontrolluese, metodat e mësimdhënies	4 orë
b) Trajnimi në lartësi të vogla dhe të mesme: aftësitë kontrolluese, metodat e mësimdhënies	10 orë
c) Trajnimi në lartësi të mëdha: aftësitë kontrolluese, metodat e mësimdhënies	5 orë
d) Trajnimi për fluturime çift	

Pjesa Teorike (16 orë) jo e detyrueshme për kandidatët që e kanë një privilegj të vlefshëm instruktori

a. Teori fluturimi (aerodinamika dhe mekanika e fluturimit)	2 orë
b. Meteorologji	3 orë
c. Radiokomunikim	1 orë
d. Ligje dhe rregullore	3 orë
e. Procedurat e situatave të rrezikshme dhe të emergjencave	3 orë
f. Dhënia e ndihmës së shpejtë	4 orë

Pjesa praktike

Të paktën 10 fluturime në çift me deltaplan me varje në lartësi të mëdha nën mbikëqyrjen e instruktorit të fluturimit dhe pasagjer i cili ka licensë fluturimi minimale për deltaplane me varje.

5. Trainimi për lëshimin e një privilegji të pilotit të kontrollit

Pjesa teorike (20 orë)

a. Teori fluturimi (aerodinamika dhe mekanika e fluturimit)	2 orë
b. Konstruksioni dhe materialet	2 orë
c. Meteorologji	3 orë
d. Radiokomunikim	1 orë
e. Metodatat e mësimdhënies dhe psikologji	5 orë

f. Procedurat e situatave të rrezikshme dhe të emergjencave

5 orë

Pjesa praktike

Fluturime me të paktën 5 deltaplane me varje të ndryshme

20 orë

6. Trajnimi për lëshimin e privilegjeve për fluturimet akrobatike

Pjesa teorike (18 orë)

- a. Teori fluturimi (aerodinamika dhe mekanika e fluturimit)
- b. Konstruksioni dhe materialet
- c. Ligje dhe rregullore
- d. Teknikat e fluturimit
- e. Procedurat e situatave të rrezikshme dhe të emergjencave
- f. Dhënia e ndihmës së shpejtë

2 orë

2 orë

2 orë

4 orë

4 orë

4 orë

Pjesa praktike

- a) Trajnim në tokë: parimet e manovrave akrobatike
- b) Procedurat e emergjencave gjatë fluturimeve akrobatike
- c) Manovrat akrobatike

4 orë

10 fluturime

20 fluturime

7. Trajnimi për rritjen e privilegjeve për ngritje nga kodrat

Pjesa teorike (10 orë)

- a) Mënyrat e ngritjes nga kodrat
- b) Teknikat e fluturimit në pjerrësi
- c) Situatat e rrezikshme
- d) Ligje dhe rregullore
- e) Fushat e ngritjes dhe të uljes

2 orë

2 orë

2 orë

2 orë

2 orë

Pjesa praktike

- a) Prgatitje në tokë
- b) Fluturime në të paktën 3 fusha të ndryshme
- c) Organizimi i fluturimeve në aeroporte

2 orë

10 fluturime

10 fluturime

8. Trajnimi për rritjen e privilegjeve për ngritje me tërheqje (vinç stacionar ose me një mjet lëvizës me vinç ose me varkë ose me mjet lëvizës/varkë duke përdorur një kavo statike.

Pjesa teorike (12 orë)

a) Pajisjet (vinçat, litarët tërheqës, elementët e dobët, lidhja me radio, pajisja e shkëputjes, karroca e ngritjes)	2 orë
b) Teori fluturimi (parimet fizike gjatë tërheqjes)	2 orë
c) Teknikat e fluturimit gjatë tërheqjes (“Nisja e sigurtë”, teknikat e ngritjes, shkëputja)	2 orë
d) Situata të rrezikshme	2 orë
e) Ligje dhe rregullore	2 orë
f) Aerodromet	2 orë

Pjesa praktike

a) Përgatitje në tokë	2 orë
b) Fluturime deri në 300 metra i shkëputur	10 fluturime
c) Organizimi i fluturimit me tërheqje	10 fluturime

9. Trajnimi për rritjen e privilegjeve për ngritje me vinç

Pjesa teorike

a) Pajisjet (vinçat, litarët tërheqës, elementët e dobët, lidhja me radio, pajisja e shkëputjes, karroca e ngritjes)	2 orë
b) Teori fluturimi (parimet fizike gjatë përdorimit të vinçit)	2 orë
c) Teknikat e fluturimit gjatë përdorimit të vinçit (teknikat e ngritjes, shkëputja)	2 orë
d) Situata të rrezikshme	2 orë
e) Ligje dhe rregullore	2 orë
f) Aeroportet	2 orë

Pjesa praktike

a) Përgatitje në tokë	2 orë
b) Fluturime deri në 300 metra i shkëputur	10 fluturime
c) Organizimi i fluturimit me përdorimin e vinçit	10 fluturime

10. Trajnimi për rritjen e privilegjeve për ngritje me motor

Pjesa teorike (12 orë)

a) Teori fluturimi (parimet fizike për ngritjen dhe fluturimin me motori)	2 orë
b) Projektet dhe konstruksioni i deltaplaneve me varje me motor	2 orë
c) Teknikat e fluturimit me motor	2 orë
d) Situata të rrezikshme	2 orë
e) Ligje dhe rregullore	2 orë
f) Aerodromet	2 orë

Pjesa praktike

a) Prgatitje në tokë (prova dhe ngrohja e motorit)	1 orë
b) Fluturim deri në lartasin 30 metra	5 fluturime
c) Fluturim deri në lartasin 300 metra	5 fluturime
d) Organizimi i fluturimit në ngritje me motor	10 fluturime

11. Seminare për rifreskimin e njohurive me qëllim rritjen e privilegjeve

Rritja e privilegjeve, midis së tjerash (fluturime të vazhdueshme, dhe ruajtja e gjendjes mjekësore), me këtë rregullore do të thotë përditësimi i vazhdueshëm i njohurive. Rifreskimi i njohurive bëhet nëpërmjet seminareve profesionale të organizuara nga organizatat trajnuese të aprovuara. Seminarët përfshijnë pjesën teorike, ndërsa pjesa praktike është fakultative, por është e mundur.

Përmbajtja e kursit përcaktohet në përputhje me problematikat dhe nevoja.

Pas seminarit, organizata e aprovuar për trajnimin jep certifikata për pjesëmarrjen në seminar, e cila shërben si një provë për kursin e rifreskimit të dijeve me qëllim rritjen e privilegjeve.

B. PROGRAMI I TRAJNIMIT TË FLUTURIMIT ME PARASHUTË

1. Trajnimi për të marrë licensë fluturimi për parashutë

Trajnimi zhvillohet në dy faza, dhe bazohet në programin e mëposhtëm:

a) Prezantim	1 orë
b) Teori fluturimi (aerodinamika dhe mekanika e fluturimit)	2 orë
c) Konstruksioni dhe materialet	2 orë
d) Meteorologji	3 orë
e) Radiokomunikim	1 orë
f) Ligje dhe rregullore	2 orë
g) Teknikat e fluturimit	2 orë
h) Procedurat e situatave të rrezikshme dhe të emergjencave	3 orë
i) Dhënia e ndihmës së shpejtë	4 orë

Faza e parë—Pjesa teorike (10—20 trajnime)

a) Njohuri dhe përdorimi i pajisjes, përgatitja për fluturim	1 orë
b) Ngritja e kupolës	3 orë
c) Përdorimi i parashutës në tokë	3 orë
d) Faza e ngritjes dhe shkëputja nga toka	3 orë
e) Fluturime në lartësi të vogla deri në 10 metra: praktikimi i ngritjes dhe uljes	10—15 fluturime
f) Fluturime në lartësi të vogla deri në 30 metra: praktikimi i ngritjes dhe uljes	10—15 fluturime
g) Fluturime në lartësi të vogla deri në 50 metra: kthesa të lehta, kthesa 180 gradë, planerimi për ulje	20—30 fluturime
h) Fluturime në lartësi të mesme; kthesa, rrrathë, planerim për ulje	10 fluturime
i) Hedhje mbrapsh: teknika e kombinuar me komandimet dhe teknikat e litarëve A dhe D	3 orë
j) Fluturim kontrolli në lartësi mesatare- ulje brenda rethit të uljes	1-5 fluturime
k) Fluturim çift me një instruktor fluturimi	1—2 fluturime

Në fazën e parë të trajnimit kandidati përfiton njohuri teorike të koncepteve bazë, parimeve dhe rregullave për përdorimin e parashutave. Pjesa teorike përfundon me një testim me shkrim, i cili përmban 50 ushtrime objektive, dhe niveli kalues është 75%.

Faza e dytë—Pjesa teorike (20 orë)

a) Teori fluturimi (aerodinamika dhe mekanika e fluturimit)	2 orë
b) Konstruksioni dhe materialet	2 orë

c) Meteorologji	3 orë
d) Radiokomunikim	1 orë
e) Ligje dhe rregullore	2 orë
f) Teknikat e fluturimit	3 orë
g) Procedurat e situatave të rrezikshme dhe të emergjencave	4orë
h) Dhënia e ndihmës së shpejtë	2 orë
i) Testim	1 orë

Faza e dytë—Pjesa praktike(60 fluturime)

a) Nisja mbrapsh	3 orë
b) Fluturim në lartësi mesatare; rregullimi i lartësisë, rrrathë, planerim, rreth për ulje	5 fluturime
c) Fluturime në lartësi të mëdha; navigimi në lidhje me erën, terrenin dhe avionët e tjerë në ajër, kthesat, “figura 8-she” dhe rrotullimi (kthesa 360 ⁰)	5-10 fluturime
d) Navigimi në pjerrësi (nëse aplikohet)	5-10 fluturime
e) Komandimi nëpërmjet lëvizjes së peshës dhe me Litarët D	2-3 fluturime
f) Mbyllja laterale: simetrike dhe e një anshme	3-5 fluturime
g) Navigimi në rryma të ngrohta mesatare (nëse aplikohet)	10-15 fluturime
h) Humbje e menjëhershme e lartësisë me manovrën “B-stall” dhe spirale e butë	5 fluturime
i) Navigimi në rryma të ngrohta të larta (nëse aplikohet)	10-15 fluturime
j) Spirale e ashpër	2-3 fluturime
k) Mbikalim	10-15 fluturime
l) Prgatitje për testim	2-3 fluturime

Në pjesën teorike të fazës së dytë kandidati për pilot plotëson njohuritë e fazës së parë, ndërsa pjesa e trajnimit praktik përfshin fluturime në lartësi të mëdha. Testimi i njohurive përmban 50 detyra objektive, dhe niveli kalues është 75%.

2. Trajnimi për marrjen e privilegjeve si instruktor fluturimi për parashutë

Trajnimi për marrjen e privilegjeve si instruktor fluturimi për parashutë parashikon prezencë të plotë në pjesën teorike dhe praktike, dhe praktikim në organizatë trajnuese nën mbikëqyrjen e një instruktori të certifikuar fluturimi.

Pjesa teorike (25 orë)

a) Teori fluturimi (aerodinamika dhe mekanika e fluturimit)	3 orë
b) Konstruksioni dhe materialet	2 orë
c) Meteorologji	3 orë
d) Radiokomunikim	1 orë

e) Ligje dhe rregullore	3 orë
f) Teknikat e fluturimit	2 orë
g) Procedurat e situatave të rrezikshme dhe të emergjencave	3 orë
h) Metodat e mësimdhënies dhe psikologji	4 orë
i) Dhënia e ndihmës së shpejtë	2 orë

Pjesa praktike

a) Fusha e trajnimit; aftësitë kontrolluese, metodologjia e mësimdhënies, menaxhimi në tokë,	4 orë
b) Trajnimi në lartësi të vogla dhe të mesme: aftësitë kontrolluese, metodat e mësimdhënies	10 fluturime
c) Trajnimi në lartësi të mëdha: aftësitë kontrolluese, metodat e mësimdhënies	5 fluturime
d) Procedurat e emergjencës	2-3 fluturime

3. Trajnimi për të përfituar privilegjet e fluturimit në çift

Pjesa teorike (20 orë) jo e detyrueshme për kandidatët të cilët e kanë një privilegj të vlefshëm instruktori

a) Teori fluturimi (aerodinamika dhe mekanika e fluturimit)	2 orë
b) Konstruksioni dhe materialet	2 orë
c) Meteorologji	3 orë
d) Radiokomunikim	1 orë
e) Ligje dhe rregullore	3 orë
f) Teknikat e fluturimit	2 orë
g) Procedurat e situatave të rrezikshme dhe të emergjencave	3 orë
h) Dhënia e ndihmës së shpejtë	4 orë

Pjesa praktike

a) Stërvitje në tokë; aftësitë kontrolluese	2 orë
b) Fluturim me parashutë në çift në lartësi mesatare dhe të mëdha nën mbikëqyrjen e një instruktori dhe pasagjeri të ketë të paktën licensë pilotimi parashute, të paktën 10 fluturime	
c) Procedurat e emergjencës	2-3 fluturime

4. Trajnimi për tu autorizuar si pilot kontrolli (testimi)

Pjesa teorike (20 orë)

a) Teoria e fluturimit (aerodinamika dhe mekanika e fluturimit) nivele më të larta	5 orë
b) Struktura dhe materiale	5 orë
c) Kriteret për metodat e kontrollit	5 orë

- d) Situatat e rrezikshme dhe të jazhtëzakonshme **5 orë**

Pjesa praktike

- a) Fluturime me të paktën 5 lloje parashutash të ndryshme **20 orë**
b) Procedurat e emergjencës – trajnim **minimumi 5 fluturime**

5. Trajnimi për përfitim të autorizimit për fluturime akrobatike

Pjesa teorike (20 orë)

- a) Teori fluturimi (aerodinamika dhe mekanika e fluturimit) **2 orë**
b) Konstruksioni dhe materialet **2 orë**
c) Meteorologji **2 orë**
d) Ligje dhe rregullore **2 orë**
e) Teknikat e fluturimit **4 orë**
f) Procedurat e situatave të rrezikshme dhe të emergjencave **4 orë**
g) Dhënia e ndihmës së shpejtë **4 orë**

Pjesa praktike

- a) Prgatitje në tokë; parimet e manovrave akrobatike **4 orë**
b) Procedurat e emergjencës **minimumi 10 fluturime**
c) Manovrat akrobatike **minimumi 20 fluturime**

6. Trajnimi për rritjen e aftësive për ngritje nga kodrat

Pjesa teorike (10 orë)

- a) Metodatat për ngritjen nga kodrat **2 orë**
b) Teknika e fluturimit në pjerrësi **2 orë**
c) Situata të rrezikshme **2 orë**
d) Ligje dhe rregullore **2 orë**
e) Ngritja dhe vendet e uljes **2 orë**

Pjesa praktike

a) Përgatitje në tokë	2 orë
b) Fluturime në të paktën 3 fusha të ndryshme	10 fluturime
c) Organizimi i fluturimeve në aeroport	10 fluturime

7. Trajnimi për rritjen e privilegjeve për ngritje me tërheqje (vinç stacionar ose me një mjet lëvizës me vinç ose me varkë ose me mjet lëvizës/varkë duke përdorur një kavo statike.

Pjesa teorike

a) Pajisjet (vinçat, litarët tërheqës, elementët e dobët, lidhja me radio, pajisja e shkëputjes, karroca e ngritjes)	2 orë
b) Teori fluturimi (parimet fizike gjatë tërheqjes)	2 orë
c) Teknikat e fluturimit gjatë tërheqjes ("Nisja e sigurtë", teknikat e ngritjes, shkëputja)	2 orë
d) Situata të rrezikshme	2 orë
e) Ligje dhe rregullore	2 orë
f) Aerodromet	2 orë

Pjesa praktike

a) Përgatitje në tokë	2 orë
b) Fluturime deri në 300 metra i shkëputur	10 fluturime
c) Organizimi i fluturimit me tërheqje	10 fluturime

8. Trajnime për rritjen e aftësive për ngritjen me përdorimin e motorëve

Pjesa teorike (12 orë)

a) Teoria e fluturimit (parimet fizike gjatë uljes dhe fluturimit me përdorimin e motorëve)	2 orë
b) Projektimi dhe konstruksioni i parashutave me motorë ndihmës	2 orë
c) Teknikat e fluturimit me përdorimin e motorëve	2 orë
d) Situata të rrezikshme	2 orë
e) Ligje dhe rregullore	2 orë
f) Aerodromet	2 orë

Pjesa praktike

a) Përgatitje në tokë (prova dhe ngrohja e motorit)	1 orë

b) Fluturime deri në lartësi 30 metra	5 fluturime
c) Fluturime deri në lartësi 300 metra	5 fluturime
d) Organizimi i fluturimit me përdorimin e motorëve në ngritje	10 fluturime

9. Seminare për rifreskimin e njohurive me qëllim rritjen e autorizimeve

Rritja e autorizimeve, midis të tjerash (ngritje të vazhdueshme, dhe gjendja e mirë shëndetësore) nën këtë rregullore, do të thotë rifreskimi i njohurive. Ky bëhet nëpërmjet seminareve profesionale të organizuara nga organizata trajnimi të aprovuara. Seminarët përfshijnë një pjesë teorike, ndërsa pjesa praktike është fakultative, por e mundshme.

Përmbajtja e kursit përcaktohet në përputhje me problematikat dhe nevojat.

Pas seminarit, organizata e aprovuar për trajnimin jep certifikata për pjesëmarrjen në seminar, e cila shërben si një provë për kursin e rifreskimit të dijeve me qëllim rritjen e autorizimeve.

Shtojca 2

PROGRAME PËR ZHVILLIMIN E TESTIMEVE PËR MARRJEN E LICENSAVE TË PILOTIMIT DHE AUTORIZIMEVE PËR DELTAPLANET DHE PARASHUTAT.

A. TESTIMET PËR PILOTËT E DELTAPLANEVE ME VARJE

1. Testime për marrjen e licencave të pilotimit për deltaplanet me varje

Pjesa teorike

a) Teori fluturimi (aerodinamika dhe mekanika e fluturimit)	5 pyetje
b) Konstruksioni dhe materialet	5 pyetje
c) Meteorologji	10 pyetje
d) Radiokominikim	5 pyetje
e) Ligje dhe rregullore	5 pyetje
f) Teknikat e fluturimit	10 pyetje
g) Procedurat e situatave të rrezikshme dhe të emergjencave	10 pyetje
h) Dhënia e ndihmës së shpejtë	5 pyetje

Pjesa praktike

Seksioni 1: Prgatitja dhe ngritja

- Kontrolli para fluturimit i deltaplaneve me varje, dokumentacioni dhe prgatitja
- Njohuri mbi metodat e përdorimit të deltaplanit me varje
- Kontrollet para ngritjes

Seksioni 2: Metoda e ngritjes (performohet një nga 4 mënyrat e mundshme për ngritje)

Seksioni 2A: Ngritja nga kodra

- Sinjalet para dhe gjatë ngritjes
- Profili i duhur i fluturimit
- Simulim i një ngritjeje të pasuksesshme

Seksioni 2B: Ngritja me tërheqje nga një vinç stacionar ose me përdorimin e vinçit në një mjet lëvizës apo varkë, ose me një kavo statike nga një mjet/varkë.

- a) Procedurat për afrimin, rrethi për ulje (drejtimi për futjen në rreth uljeje mund të jetë i paracaktuar)
  - b) Procedurat e monitorimit dhe shmangia e përplasjeve
  - c) Kontrollat para uljes
  - d) Fluturimi në rreth për ulje, afrim dhe ulja
  - e) Precizioni i uljes (ulje në zonën e përcaktuar 100x50 m).
- Kur ngrihet nga një kodër, ekzaminuesi kontrollon kandidatin në vendin e ngritjes dhe një tjetër ekzaminues ndodhet në vendin e uljes.

2. Testime për marrjen e autorizimit si instruktor fluturimi

Pjesa teorike

a) Teori fluturimi (aerodinamika dhe mekanika e fluturimit)	15 pyetje
b) Konstruksioni dhe materialet	5 pyetje
c) Meteorologji	10 pyetje
d) Ligje dhe rregullore	5 pyetje
e) Teknikat e fluturimit	10 pyetje
f) Dhënia e ndihmës së shpejtë	5 pyetje
g) Metodat e mësimdhënies	10 pyetje

Pjesa praktike

- a) Demonstrimi i ushtrimeve në tokë dhe i fazës së ngritjes dhe drejtimit (fluturimit, komandimit) i deltaplanit me varje. Drejtimi i rrethit të kthimit për ulje mund të përcaktohet më parë.
- b) Fluturim ekzaminimi me precizion dhe saktësi për ulje në zonën e përcaktuar; 100 x 50 për rreth në ulje.

3. Ekzaminimet për të marrë autorizim për fluturim në çift

Pjesa teorike

a) Teori fluturimi (aerodinamika dhe mekanika e fluturimit)	10 probleme
b) Meteorologji	10 pyetje
c) Ligje dhe rregullore	10 pyetje
d) Procedurat në situata të rrezikshme dhe të jashtëzakonshme	10 pyetje
e) Dhënia e ndihmës së shpejtë	5 pyetje

Pjesa praktike

- a) Demonstrimi i ushtrimeve në tokë dhe i fazës së ngritjes dhe drejtimit (fluturimit, komandimit) i deltaplanit me varje. Drejtimi i rrethit të kthimit për ulje mund të përcaktohet më parë.
- b) Fluturim ekzaminimi me precizion dhe saktësi për ulje në zonën e përcaktuar; 100 x 50 për rreth në ulje.

4. Ekzaminime për të marrë autorizimin për pilot kontrolli

a) Teori fluturimi (aerodinamika dhe mekanika e fluturimit)	10 probleme
b) Struktura dhe materiale	10 pyetje
c) Kriteret e metodës së kontrollit	10 pyetje
d) Procedurat në situata të rrezikshme dhe të jashtëzakonshme	10 pyetje

Pjesa praktike

Një fluturim në dy modele të ndryshme deltaplanësh me varje (të fillohet mbi sipërfaqe ujore)

5. Ekzaminime për të marrë autorizim për fluturime akrobatike

Pjesa teorike

a) Teori fluturimi (aerodinamika dhe mekanika e fluturimit)	10 probleme
b) Struktura dhe materiale	5 pyetje
c) Ligje dhe rregullore	5 pyetje
d) Teknika e fluturimit	10 pyetje
e) Procedurat në situata të rrezikshme dhe të jashtëzakonshme	10 pyetje
f) Dhënia e ndihmës së shpejtë	5 pyetje

Pjesa praktike

Performimi i fluturimeve të kërkuara për të treguar manovrat akrobatike.

B. TESTIME PËR PILOT PARASHUTASH

1. Testime për të marrë një licensë për pilotim parashute

a) Teori fluturimi (aerodinamika dhe mekanika e fluturimit)	20 pyetje
b) Konstruksioni dhe materialet	5 pyetje
c) Meteorologji	10 pyetje
d) Radiokomunikim	5 pyetje
e) Ligje dhe rregullore	5 pyetje
f) Teknikat e fluturimit	10 pyetje
g) Procedurat e situatave të rrezikshme dhe të emergjencave	10 pyetje

h) Dhënia e ndihmës së shpejtë

5 pyetje

Pjesa praktike

Seksioni 1: Prgatitja dhe ngritja

- a) Kontrolli para fluturimit i parashutës, dokumentacioni dhe prgatitja
- b) Njohuri mbi metodat e përdorimit të parashutës
- c) Kontrollet para ngritjes

Seksioni 2: Metoda e ngritjes (performohet një nga 3 mënyrat e mundshme për ngritje)

Seksioni 2A: Ngritja nga kodra

- a) Sinjalet para dhe gjatë ngritjes
- b) Profili i duhur i fluturimit
- c) Simulim i një ngritjeje të pasuksesshme

Seksioni 2B: Ngritja me tërheqje nga një vinç stacionar ose me përdorimin e vinçit në një mjet lëvizës apo varkë, ose me një kavo statike nga një mjet/varkë.

- a) Sinjalet para dhe gjatë ngritjes, përfshirë sinjalet për përdoruesin e makinës apo varkës
- b) Profili i duhur i fluturimit
- c) Simulim i shkëputjes së kavos tërheqëse
- d) Dijeni e pozicionit
- e) Shkëputja

Seksioni 2C: Ngritja me përdorimin e motorit ndihmës

- a) Procedurat për ngritje në aeroport
- b) Rulimi, ngritja dhe marrja e lartësisë
- c) Monitorimi i fluturimit dhe aftësitë e fluturimit gjatë fazës së ngritjes
- d) Simulimi i fikjes së motorit gjatë ngritjes
- e) Fikja e motorit

Seksioni 3: Veprime të përgjithshme

- a) Ruajtja e pozicionit dhe shpejtësisë në fluturim horizontal

- b) Marja e drejtimit pas kthesave drejt pikës së referimit
- c) Manovrë për humbje të menjëhershme lartësie (nëse aplikohet)

Seksioni 4: Rrethi për ulje, afrimi dhe ulja (ndalohe t'i jepen kandidatit instruksione me radio, veç në rast emergjence)

- a) Procedurat për afrimin, rrethi për ulje (drejtimi për futjen në rreth uljeje mund të jetë i paracaktuar)
- b) Procedurat e monitorimit dhe shmangia e përplasjeve
- c) Kontrollat para uljes
- d) Fluturimi në rreth për ulje, afrimi dhe ulja
- e) Precizioni i uljes (ulje në zonën e përcaktuar 100x50 m).

2. Testime për marrjen e autorizimit si instruktor fluturimi

Pjesa teorike

a. Teori fluturimi (aerodinamika dhe mekanika e fluturimit)	15 pyetje
b. Konstruksioni dhe materialet	5 pyetje
c. Meteorologji	10 pyetje
d. Ligje dhe rregullore	5 pyetje
e. Teknikat e fluturimit	10 pyetje
f. Procedurat në situata të rrezikshme dhe të jashtëzakonshme	10 pyetje
g. Dhënia e ndihmës së shpejtë	5 pyetje
h. Metodatat e mësimdhënies	10 pyetje

Pjesa praktike

- a) Demonstrimi i ushtrimeve në tokë dhe i fazës së ngritjes dhe drejtimit (fluturimit, komandimit) i parashutës, kontrolli i ngritjes së pasuksesshme, përdorimi në tokë.
- b) Fluturim ekzaminues në performimin e manovrave për humbje të menjëhershme të lartësisë të paktën 10 metra, precizion dhe saktësi në ulje në zonën e përcaktuar 50x50 metra për rreth uljeje.
- c) Procedurat e emergjencave (të përformuara si pjesë e detyruar gjatë trajnimit, kështu që kjo pjesë mund të anashkalohet).

3. Ekzaminimet për të marrë autorizim për fluturim në çift

Pjesa teorike

a. Teori fluturimi (aerodinamika dhe mekanika e fluturimit)	10 pyetje
b. Meteorologji	10 pyetje

c. Ligje dhe rregullore	10 pyetje
d. Procedurat në situata të rrezikshme dhe të jashtëzakonshme	10 pyetje
e. Dhënia e ndihmës së shpejtë	5 pyetje

Pjesa praktike

- Fluturim testimi në kontrollin e ngritjes së pasuksesshme të parashutës në çift në fazën e kupolave të ngritura.
- Ngritje e saktë e parashutës në çift, me një pasagjer që të paktën ka një licensë pilotimi parashute.
- Ulje me precizion dhe saktësi në zonën e përcaktuar 50x50 metra për rreth uljeje

4. Ekzaminime për të marrë autorizimin për pilot kontrolli

a. Teori fluturimi (aerodinamika dhe mekanika e fluturimit)	10 pyetje
b. Struktura dhe materiale	10 pyetje
c. Kriteret e metodës së kontrollit	10 pyetje
d. Procedurat në situata të rrezikshme dhe të jashtëzakonshme	10 pyetje

Pjesa praktike

Një fluturim në dy modele të ndryshme parashutash ku të performohen procedurat e emergjencave, si një palosje e pavullnetshme mbi 50%, kthesë negative, humbje lartësie në spiral mbi 15 m/sek. (të performohen mbi sipërfaqe ujore)

5. Ekzaminime për të marrë autorizim për fluturime akrobatike

Pjesa teorike

a. Teori fluturimi (aerodinamika dhe mekanika e fluturimit)	10 pyetje
b. Struktura dhe materiale	5 pyetje
c. Ligje dhe rregullore	5 pyetje
d. Teknika e fluturimit	10 pyetje
e. Procedurat në situata të rrezikshme dhe të jashtëzakonshme	10 pyetje
f. Dhënia e ndihmës së shpejtë	5 pyetje

Pjesa praktike

Manovra akrobatik, spirale asimetrike, palosje e krahut, satelit, kthesa negative, "shtoper i plotë", Laku. Performimi i numrit të kërkuar të fluturimeve për të treguar manovrat akrobatike (mbi sipërfaqe ujore).

Shtojca 3

LIBRI I FLUTURIMIT TË PILOTIT E DELTAPLANEVE ME VARJE DHE PARASHUTAVE

Libri i fluturimit të pilotit lejon atë të regjistrojë fluturimet e tij në një mënyrë konvencionale për të siguruar regjistrime permanente. Një pilot që fluturon me kategori të ndryshme mjetesh ajrore, për çdo kategori duhet të ketë një libër fluturimesh të veçantë.

1. Të dhënat në librin e fluturimeve duhet të hidhen me stilolaps ose laps, sa më shpejtë të jetë e mundur pas fluturimit, dhe të jenë të qarta.
2. Libri i fluturimit ku hidhen të dhënat për deltaplanet me varje dhe parashutat duhet të përmbajë të paktën këto informacione.
  - a) Informacione personale; Emri dhe mbiemri, adresa e pilotit që ka librin e fluturimit
  - b) Për çdo fluturim.
    - Datën e fluturimit
    - Vendin dhe kohën e ngritjes dhe të uljes
    - Tipin (modelin, tipin e variacionit) të deltaplanit me varje apo parashutës
    - Mënyrën e nisjes
    - Orët totale të fluturimit
    - Detyra gjatë fluturimit (piloti, student, instruktor, ekzaminues)
    - Qëllimi dhe misioni i fluturimit
    - Distanca e fluturimit
    - Shënime dhe verifikime
3. Libri i pranueshëm ka dimensione standarde me minimum A6 deri në A4 me mbulesë të fortë dhe me numra faqesh.

Shtojca 4

LICENSA E PILOTIMIT

REPUBLIKA E SHQIPËRISË

Ministria e Punëve Publike dhe Transportit

Autoriteti i Aviacionit Civil

TITULLI I LIÇENSËS

(LIÇENSA PILOTIMI PER DELTAPLANET ME VARJE/PARASHUTË)

Nr. _____, Date _____

E VLEFSHME NGA _____ DERI NE _____

Mbështetur në Urdhrin e Ministrit nr _____, Datë _____ Për miratimin e rregullores "Mbi kushtet dhe metoda e përdorimit të deltaplaneve me varje dhe parashutave".

EMRI _____

MBIEMRI _____

KOMBËSIA _____

NR. I PASAPORTËS/ KARTËS SË IDENTITETIT _____

I JEPET LICENCA PER _____

KLASIFIKIMI: _____

ORGANI LESHUES _____

EMRI MBIEMRI _____ Firma/ vula _____